Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MACIEJ SZPUNAR
25 päivänä lokakuuta 2016 [1]

Asia C-641/15

Verwertungsgesellschaft Rundfunk GmbH
vastaan
Hettegger Hotel Edelweiss GmbH

(Ennakkoratkaisupyyntö – Handelsgericht Wien (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta))

Ennakkoratkaisupyyntö — Immateriaalioikeus — Direktiivi 2006/115/EY — 8 artiklan 3 kohta — Yleisradio-organisaatioiden yksinoikeus — Yleisölle välittäminen — Paikat, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan — Hotellihuoneisiin sijoitetut televisiovastaanottimet

Johdanto

1. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisukysymys koskee vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 3 kohdan tulkintaa. [2] Säännöksessä annetaan yleisradio-organisaatioille yksinoikeus sallia tai kieltää muun muassa ohjelmiensa välittäminen yleisölle paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan.

2. Vaikka yleisölle välittämisen käsitteen tulkinta ei tunnu tuottavan olennaisia ongelmia, käsitteen ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan” asianmukainen tulkinta ei kuitenkaan ole yhtä selvää. Kyse on nimittäin siitä, voidaanko hotellissa olevan huoneen katsoa olevan sellainen paikka. Tähän kysymykseen vastaaminen edellyttää mainitussa säännöksessä säädetyn yksinoikeuden syntyhistorian ja teleologian tarkempaa tarkastelua, joka menee sen sanamuotoa pidemmälle.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan mukaan:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että yleisradio-organisaatioilla on yksinoikeus sallia tai kieltää lähetystensä uudelleen tapahtuva yleisradiointi vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä sekä lähetystensä välittäminen yleisölle, jos tämä välittäminen tapahtuu paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy pääsy maksua vastaan.”

4. Tämä säännös on saatettu osaksi Itävallan lainsäädäntöä tekijänoikeuslain (Urheberrechtsgesetz) 76a §:llä, jonka sanamuoto on sama kuin edellä mainitun direktiivin 2006/115 säännöksen sanamuoto.

1 — Alkuperäinen kieli: puola.
2 — EUVL 2006, L 376, s. 28.

Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymys

5. Pääasian vastaaja Hettegger Hotel Edelweiss GmbH (jäljempänä Hettegger Hotel Edelweiss) on Itävallan oikeuden mukaan perustettu yhtiö. Se ylläpitää muun muassa hotellia Großarlissa (Itävalta). Kyseisen hotellin huoneet on varustettu televisiovastaanottimilla, joilla voidaan vastaanottaa hotellille kuuluvan yhteisantennin välityksellä eri televisiolähetystoiminnan harjoittajien ohjelmia.

6. Verwertungsgesellschaft Rundfunk on tekijän- ja lähioikeuksia hallinnoiva yhteisvalvontajärjestö. Se hallinnoi muun muassa useiden kansallisten ja ulkomaisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien mukaan lukien lähetystoiminnan harjoittajien, joiden ohjelmia voidaan vastaanottaa Hettegger Hotel Edelweisille kuuluvan hotellin huoneissa, oikeuksia.

7. Verwertungsgesellschaft Rundfunk katsoo, että Hettegger Hotel Edelweiss mahdollistaessaan televisiosignaalin vastaanottamisen ylläpitämänsä hotellin huoneissa välittää yleisölle paikassa, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan – direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanevissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla –, sellaisten televisiolähetystoiminnan harjoittajien ohjelmia, joiden etuja tämä yhteisvalvontajärjestö edustaa. Sen mielestä Hettegger Hotel Edelweissin toimintaa, joka perustuu televisiovastaanottimien sijoittamiseen hotellihuoneisiin ja televisiosignaalin välittämiseen sinne, koskee siten televisiolähetystoiminnan harjoittajien yksinoikeus. Hettegger Hotel Edelweissin pitäisi siten maksaa asianmukaiset maksut tätä toimintaa koskevaa lupaa vastaan.

8. Edellä esitetyn johdosta Verwertungsgesellschaft Rundfunk nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen Hettegger Hotel Edelweissia vastaan ja vaati tietojen antamista sen ylläpitämän hotellin huoneiden lukumäärästä ja televisiokanavista, joita niissä voidaan vastaanottaa, sekä vahingonkorvausta niiden siihenastisesta välittämisestä.

9. Hettegger Hotel Edelweiss riitauttaa vaatimuksen perusteltavuuden todeten etenkin, että hotellihuoneet eivät ole paikkoja, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanevissa säännöksissä tarkoitetulla tavalla, ja siten näissä säännöksissä säädetty rajoittamaton oikeus ei koske televisiolähetystoiminnan harjoittajien ohjelmien välittämistä niissä.

10. Tässä tilanteessa Handelsgericht Wien (Wienin kauppatuomioistuin) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Täyttyykö direktiivin [2006/115] 8 artiklan 3 kohdassa säädetty tunnusmerkki ’pääsy maksua vastaan’, kun

— yksittäisiin hotellihuoneisiin on sijoitettu televisiovastaanottimet ja hotellitoiminnan harjoittaja mahdollistaa eri televisio- ja radio-ohjelmien signaalin vastaanottamisen näiden laitteiden välityksellä (jäljempänä hotellihuoneen televisio) ja

— hotellitoiminnan harjoittaja perii huoneen (jossa on televisio) käytöstä jokaiselta yöpymiseltä maksun (jäljempänä huonehinta), joka sisältää myös televisiovastaanottimen käytön ja sen kautta vastaanotettavissa olevat televisio- ja radio-ohjelmat?”

11. Ennakkoratkaisupyyntö saapui unionin tuomioistuimeen 3.12.2015. Kirjallisia huomautuksia esittivät pääasian osapuolet, Puolan hallitus ja Euroopan komissio. Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 76 artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin tuomioistuin päätti, ettei istuntoa pidetä.

Asian tarkastelu

12. Esillä olevassa ennakkoratkaisupyynnössä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että vastaanottimien sijoittaminen hotellihuoneisiin ja televisio- tai radiosignaalin välittäminen niiden avulla on yleisradio-organisaatioiden ohjelmien välittämistä yleisölle tässä säännöksessä tarkoitetuissa paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan, jonka vuoksi sitä koskee näille organisaatioille mainitussa säännöksessä säädetty yksinoikeus.

Yleisölle välittämisen käsite

13. Yleisölle välittämisen käsitteen osalta unionin tuomioistuin on jo todennut, että vastaanottimien sijoittaminen hotellihuoneisiin ja televisiosignaalin välittäminen niiden avulla on tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY [3] 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua, tekijöiden oikeuksia teoksiinsa [4] koskevaa ja direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua, esittäjien ja äänitetuottajien oikeutta kohtuulliseen kertakorvaukseen [5] koskevaa yleisölle välittämistä.

14. Kuten pääasian vastaaja toteaa perustellusti huomautuksissaan käsiteltävässä asiassa, mainittuja tuomioita koskeneissa säännöksissä säädetyn suojan kohde ja soveltamisala eivät ole samat kuin direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdassa. Direktiivin 2001/29 3 artiklan 1 kohta koskee nimittäin hyvin laajasti käsitettyä tekijöiden oikeutta sallia tai kieltää teostensa yleisölle välittäminen missä muodossa tahansa ja millä tavalla hyvänsä. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 2 kohdassa taasen säädetään ainoastaan äänitteiden [6] tekijöiden ja esittäjien oikeudesta kertakorvaukseen julkaistun äänitteen käytöstä sen välittämiseksi yleisölle.

15. Televisio- ja radio-ohjelmat ovat sen sijaan melko erityinen suojan kohde, mitä tulee yleisölle välittämistä koskevaan oikeuteen. Ohjelman olemassaolon edellytys on nimittäin sen lähettäminen, siis yleisölle välittämisen muoto. [7] Toisin kuin siis teosten, niiden esittämisen sekä tallenteiden [8] tapauksessa, yleisölle välittäminen ei ole yksi ohjelmien hyödyntämismuoto, vaan myös itse suojan kohteen sisältämä osatekijä.

16. En katso kuitenkaan, että tällä radio- ja televisio-ohjelmien erityisellä luonteella suojan kohteena voidaan perustella erilainen tulkinta kuin unionin tuomioistuin omaksui edellä mainituissa ratkaisuissa [9] yleisölle välittämisen käsitteestä asiayhteydessä, jossa on kyse signaalin välittämisestä hotellihuoneisiin sijoitettuihin vastaanottimiin. Tämän johdosta katson, että tämän oikeuskäytännön perusteella televisio- tai radiosignaalin välittämistä hotellihuoneisiin sijoitettujen vastaanottimien avulla on pidettävä direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna yleisradio-organisaatioiden ohjelmien välittämisenä yleisölle.

3 — EYVL 2001, L 167, s. 10.

4 — Tuomio 7.12.2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, 47 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

5 — Tuomio 15.3.2012, Phonographic Performance (Irlanti) (C-162/10, EU:C:2012:141, 46 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta).

6 — Ts. musiikkiteosten sekä laulu- ja musiikkiteosten esitysten tallenteiden.

7 — Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdassa käytetty puolan kielen sana ”program”, ilmaisee tätä erityistä piirrettä, mutta englanninkielisen (broadcast), ranskankielisen (émission) ja saksankielisen (Sendung) version terminologia ei jätä epäilyksen sijaa siitä, että tässä säännöksessä määrätyn suojan kohteena ovat yleisradio-organisaatioiden lähettämät sisällöt.

8 — Mukaan lukien radio- ja televisio-ohjelmien tallenteet, jotka on suojattava yleisölle välittämisen osalta direktiivin 2001/29 3 artiklan 2 kohdan d alakohdan perusteella.

9 — Tätä päätelmää ei muuta myöskään tuomio 15.3.2012, SCF (C-135/10, EU:C:2012:140), jossa unionin tuomioistuin totesi, että hammaslääkärin vastaanotolla tapahtuva äänitteiden levittäminen ei ole direktiivissä 2006/115 tarkoitettua yleisölle välittämistä. Tämä tuomio annettiin samana päivänä ja samassa kokoonpanossa kuin edellä mainittu tuomio 15.3.2012, Phonographic Performance (Irlanti) (C-162/10, EU:C:2012:141). Unionin tuomioistuimen näissä kahdessa tuomiossa antamat poikkeavat ratkaisut osoittavat siten selvästi hotellihuoneiden erilaisen tilanteen verrattuna hammaslääkärin vastaanottoon.

17. Unionin lainsäätäjä on sen sijaan rajoittanut yleisradio-organisaatioiden yksinoikeuden yleisölle välittämiseen paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy *maksua vastaan*. Näin ollen on tutkittava, ovatko hotellihuoneet tässä säännöksessä tarkoitettuja paikkoja, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan.

Käsite ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan”

18. Pääasian kantaja toteaa, että koska hotellihuoneisiin on yleensä pääsy ainoastaan hotellin asiakkailla, toisin sanoen henkilöillä, jotka ovat maksaneet tai sitoutuneet maksamaan yöpymisestä, ja koska televisio-ohjelmien katsomisen mahdollistaminen huoneisiin sijoitettujen vastaanottimien kautta on keskeinen hotellin tarjoaman palvelun osatekijä ja se vaikuttaa tämän palvelun hintaan, hotellihuoneita on pidettävä direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna paikkana, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan.

19. Kyseisen säännöksen sanamuoto voi tosiaan antaa olettaa, että se on ymmärrettävä edellä esitetyllä tavalla. Jos nimittäin otetaan huomioon pelkästään sanamuoto ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan” erillään direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan syntyhistoriasta, teleologiasta ja asemasta tekijän- ja lähioikeuksien järjestelmässä, hotellihuonetta voidaan pitää sellaisena paikkana.

20. Katson kuitenkin samoin kuin pääasian vastaaja, Puolan hallitus ja komissio, että tällainen tulkinta ei edusta unionin lainsäätäjän tahtoa silloin, kun tämä säännös annettiin, eikä sen roolia, jonka sillä on katsottava olevan nykyisissä teknisissä ja markkinoiden olosuhteissa.

Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan tulkinta sen syntyhistorian perusteella

21. Direktiivi 2006/115 on vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19.11.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY [10] kodifioitu toisinto. Direktiivin 92/100 8 artiklan 3 kohta vastasi nykyistä direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohtaa.

22. Kyseisen säännöksen mallina on ollut esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta Roomassa 26.10.1961 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (jäljempänä Rooman yleissopimus) 13 artiklan d kohta. Tämän vahvistaa erityisesti muutetun direktiiviehdotuksen 92/100 perustelu, jossa todetaan meitä kiinnostavasta säännöksestä (joka on ehdotuksessa merkitty 6 a artiklan 3 kohdaksi): ”3 kohdassa, jonka mallina on Rooman yleissopimuksen 13 artiklan – – d kohta, säädetään – – yksinoikeus televisio-ohjelmien yleisölle välittämiseen *jo Rooman yleissopimuksessa määrätyin periaattein*”. [11] Myös unionin tuomioistuin on vahvistanut, että kyseisen säännöksen syntyhistoria on tällainen, kun se on todennut, että ”yleisölle välittämistä koskevan oikeuden ulottuvuus on päinvastoin määriteltävä sen ulottuvuuden perusteella, josta on määrätty Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdassa, jossa kyseinen ulottuvuus rajoitetaan paikkoihin, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan”. [12] Direktiivin 92/100 valmistelutyössä ei hyväksytty ehdotusta laajentaa suoja, joka koskee yleisradio-organisaatioiden oikeutta kieltää tai sallia niiden ohjelmien välittäminen yleisölle Rooman yleissopimuksessa vahvistetun soveltamisalan ulkopuolelle. [13]

23. Unionin lainsäätäjän tahto oli siten ulottaa suoja yleisradio-organisaatioiden oikeuksiin sallia tai kieltää ohjelmiensa yleisölle välittäminen siinä laajuudessa, kun tämä oikeus on suojattu Rooman yleissopimuksessa. Käsitettä ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan” pitäisi siis tulkita siten kuin tätä samaa käsitettä on tulkittu kyseisen yleissopimuksen 13 artiklan d kohdan mukaisesti.

10 — EYVL 1992, L 346, s. 61.

11 — KOM(92) 159 lopullinen, s. 13, englannin- ja saksankielinen versio. Kursivointi tässä.

12 — Tuomio 4.9.2014, komissio v. neuvosto (C-114/12, EU:C:2014:2151, 96 kohta).

13 — Ks. von Lewinski, S. teoksessa Walter, M. M. ja von Lewinski, S. (toim.), *European Copyright Law. A Commentary*, Oxford University Press, 2010, s. 327.

24. Käsiteltävässä asiassa huomautuksia esittäneet osapuolet, mukaan lukien pääasian kantaja, ovat yksimielisiä siitä, että mainitussa Rooman yleissopimuksen määräyksessä tarkoitettu käsite paikasta, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan, tarkoittaa tai joka tapauksessa tarkoitti silloin, kun tämä yleissopimus tehtiin, paikkaa, jossa maksu peritään välittömästi sen johdosta, että tässä paikassa voidaan katsella yleisölle välitettyä televisio-ohjelmaa.[14] Tarve vahvistaa Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdan mukainen oikeus liittyi television kehityksen alkuaikoina yleiseen käytäntöön järjestää televisio-ohjelmien joukkoesityksiä, joihin oli maksullinen pääsy. Kyse oli mahdollisuudesta kieltää tällaisten esitysten järjestäminen, jos se ei ollut lähetystoiminnan harjoittajien tai televisiossa lähetetyn tapahtuman järjestäjien etujen mukaista. Käsitettä ”pääsy maksua vastaan” ei tule kuitenkaan tässä yhteydessä käsittää sananmukaisesti. Vastaavasti kuin muun tyyppisissä näytäntöesityksissä, kuten elokuvateatterissa tai teatterissa, saliin, jossa esitys pidetään, pääsee tietenkin vain näyttämällä todiste maksun maksamisesta esimerkiksi lipun muodossa. Lipun hinta ei kuitenkaan ole maksu ”sisäänpääsystä” saliin vaan mahdollisuudesta katsoa esitys.

25. Jos sen sijaan kyseessä ei ole maksu, joka liittyy välittömästi mahdollisuuteen katsoa televisio-ohjelmaa, vaan maksuja peritään ainoastaan muista palveluista, esimerkiksi ravitsemuspalveluista, tällainen tilanne ei kuulu Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdassa tarkoitetun käsitteen ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan” soveltamisalaan. Tällaisen yleissopimuksen kyseisen määräyksen tulkinnan vahvistavat oikeuskirjallisuudessa tunnustetut auktoriteetit.[15]

26. Miten näin ollen on arvioitava Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohta ottaen huomioon palvelu, joka perustuu televisiosignaalin välittämiseen hotellihuoneisiin sijoitettujen vastaanottimien avulla? Lähtökohtaisesti en yhdy pääasian kantajan esittämään näkemykseen, jonka mukaan hotellihuone on paikka, johon yleisöllä on tässä määräyksessä tarkoitettu pääsy maksua vastaan, koska hotellihuoneisiin on pääsy ainoastaan, jos niistä on suoritettu maksu. Kuten siis totesin edellä, Rooman yleissopimuksen laatijoiden aikomuksen mukaan käsite maksu ”sisäänpääsystä” ei tosiasiassa koske itse fyysistä sisäänpääsyä määrättyyn paikkaa, vaan tähän sisäänpääsyyn liittyvää mahdollisuutta katsoa sinne välitettävää ohjelmaa. Maksu hotellissa olevasta huoneesta ei näin ollen ole maksu mahdollisuudesta katsoa siellä televisio-ohjelmia vaan yöpymisestä. Televisio-ohjelmien välittäminen on vain lisäpalvelu, jota asiakas odottaa samoin kuin juoksevaa vettä, juomia tai internetyhteyttä.

27. Tämä johtaa meidät toiseen Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdan tulkinnan näkökulmasta olennaiseen näkökulmaan televisio-ohjelmien hotellihuoneisiin välittämisen asiayhteydessä. Kuten edellä 25 kohdassa totesin, maksu, joka peritään muiden palvelujen kuin näiden ohjelmien välittämisen tarjoamisesta, esimerkiksi ravitsemuspalveluista, ei ole riittävä tällaisen tilanteen luokittelemiseksi tilanteeksi, joka kuuluu tässä määräyksessä säädetyn yksinoikeuden piiriin. Samoin on hotellihuoneiden tapauksessa, joiden osalta maksu on hinta yöpymispalvelusta, jossa televisio-ohjelmien saatavuus ei ole edellytys vaan korkeintaan osatekijä.

28. Minua ei tässä yhteydessä vakuuta pääasian kantajan väite, jonka mukaan yöpymisen hintaa voidaan nostaa, jos hotellihuoneessa on saatavilla televisio, ja että tämän johdosta osaa tästä hinnasta on pidettävä maksuna mahdollisuudesta katsoa televisio-ohjelmia. Ensinnäkin se seikka, että televisio-ohjelmien saatavuus huoneessa voi nostaa hotellin luokitusta ja tämän johdosta vaikuttaa yöpymisen hintaan, ei muuta sitä tosiseikkaa, että se on kokonaishinta yöpymispalvelusta, jossa televisio-ohjelmien saatavuus on vain yksi monista osatekijöistä. Tämän palvelun hinta riippuu hyvin monista tekijöistä, ja epäilemättä olisi vaikea osoittaa, missä määrin televisio-ohjelmien saatavuus vaikuttaa tähän hintaan.

14 — Sekä Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohta että direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohta koskevat televisio- ja radiolähetystoiminnan harjoittajia. Kuitenkin käytännössä näiden säännösten soveltamista koskevat ongelmat koskevat lähtökohtaisesti televisiolähetystoiminnan harjoittajia. Näin on myös pääasiassa. Siksi myös jäljempänä käsittelen ennen kaikkea näitä lähetystoiminnan harjoittajia. Nämä näkemykset koskevat myös enemmän tai vähemmän radiolähetystoiminnan harjoittajia.

15 — Ks. erityisesti Masouyé, C., *Guide de la Convention de Rome et de la Convention Phonogrammes*, OMPI, Geneve, 1981, s. 72 ja 73 ja von Lewinski, S., *International Copyright Law and Policy*, Oxford University Press, 2008, s. 218 ja 219.

29. Tässä yhteydessä on todettava, että kyseinen televisiosignaalin saatavuus hotellihuoneessa on lisäpalvelu suhteessa yöpymisen peruspalveluun, ei päinvastoin. Pääasian kantajan käsiteltävässä asiassa huomautuksissaan esittämä väite on siis tehoton. Se perustuu hotellihuoneen yöpymispalvelun vertaamiseen lisäpalveluihin, esimerkiksi ravitsemuspalveluihin, joita tarjotaan elokuvateattereiden ja vastaavien kaltaisissa paikoissa tarjottavien esitysten yhteydessä. Tällaisten lisäpalvelujen ja lisämaksullisten palvelujen tarjoaminen ei tietenkään sulje pois sitä, että ohjelmien yleisölle välittämisen luokitellaan tapahtuvan paikassa, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan, jos tämän lisäksi peritään maksu itse mahdollisuudesta osallistua esitykseen, esimerkiksi elokuvalipun muodossa. Se on kuitenkin täysin erilainen tilanne kuin yöpymispalvelu hotellissa.

30. Näin ollen en yhdy myöskään pääasian kantajan näkemykseen, jonka mukaan maksu yöpymisestä hotellissa on kyseisten säännösten tulkinnan näkökulmasta lähtökohtaisesti erilainen luonteeltaan kuin esimerkiksi maksu ravitsemuspalveluista. Sellaisen ravitsemusliikkeen omistaja, jossa on televisiovastaanotin, voi myös tämän johdosta nostaa palvelujensa hintaa varsinkin silloin, kun lähetetään yleisöä erityisesti kiinnostava ohjelma, kuten urheilulähetys. Totean, että yleensä pöytäpaikka tällaisessa liikkeessä ei ole mahdollinen ilman siellä tarjottavien ruokien tai juomien tilaamista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että esimerkiksi oluttuopin hinnan voidaan katsoa olevan maksu tämän lähetyksen katsomisesta ja että liike on paikka, johon yleisöllä on Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdassa tarkoitettu pääsy maksua vastaan. Maksu yöpymispalvelusta hotellihuoneessa on luonteeltaan täysin samanlainen.

31. Tässä yhteydessä on melko yleistä, että ravitsemusliikkeessä käynnin tarkoituksena on de facto televisiolähetyksen katsominen ja kulutuksella on ainoastaan lisäluonne. Hotellihuonetta ei sen sijaan yleensä vuokrata television katsomista varten. Näin ollen vastoin pääasian kantajan väitettä televisiosignaalin välittämispalvelulla hotellihuoneessa ei myöskään ole itsenäistä taloudellista luonnetta.

32. Edellä esitetyn perusteella katson, että vastaavasti kuin ravitsemusliikkeet ja muut paikat, jotka voidaan varustaa televisiovastaanottimilla mutta joissa mahdollisia maksuja ei peritä televisio-ohjelmien katselumahdollisuuden vaan muiden siellä tarjottavien palvelujen johdosta, hotellihuoneet eivät ole Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdassa tarkoitettuja paikkoja, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan, minkä johdosta näissä huoneissa tapahtuvaa yleisradio-organisaatioiden ohjelmien välittämistä yleisölle ei koske kyseisten organisaatioiden mainitun säännöksen nojalla suojattu yksinoikeus.

33. Koska unionin lainsäätäjä ei säätäessään direktiivin 92/100 8 artiklan 3 kohdan (nykyisin direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohta) aikonut laajentaa tätä suojaa Rooman yleissopimuksen mukaisen soveltamisalan ulkopuolelle, kyseisen yleissopimuksen perusteella säännöstä on tulkittava siten, että siinä käytetty käsite paikasta, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan, ei koske hotellihuoneita.

Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan tulkinta nykyisissä teknisissä ja markkinoiden olosuhteissa

34. Jos ymmärrän oikein pääasian kantajan huomautukset, se esittää myös väitteen, jonka mukaan Rooman yleissopimuksen 13 artiklan d kohdassa säädetty suojan laajuutta koskeva rajoitus yleisradio-organisaatioiden oikeudelle päättää ohjelmiensa välittämisestä yleisölle johtui kyseisen yleissopimuksen vahvistamisajankohtana vallinneista teknisistä ja markkinoiden olosuhteista, jotka ovat nykyisin muuttuneet täysin. Pääasian kantaja kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tuolloin televisiovastaanottimen omistaminen kotona oli huomattavasti harvinaisempaa kuin nykyisin eikä niitä ollut ollenkaan tai lähes ollenkaan hotellihuoneissa. Tämän johdosta se katsoo, että oli yleinen käytäntö järjestää televisio-ohjelmien esityksiä, joihin yleisöllä oli pääsy, mikä perusteli sitä, että Rooman

yleissopimuksessa otettiin käyttöön yleisradio-organisaatioiden senaikaisen todellisuuden mukaan muotoiltu oikeus. Pääasian kantajan mielestä nykyisin kuitenkin siksi, että tämä todellisuus on muuttunut, tekijän- ja lähioikeuksien suojan korkea taso, jota direktiivin 2006/115 on tarkoitus palvella, edellyttää tämän direktiivin 8 artiklan 3 kohdan erilaista tulkintaa.

35. Tätä väitettä on pohdittava. Itsekin kallistun sellaisen oikeuden säännösten dynaamisen tulkinnan kannalle, joka pystyy mukauttamaan niiden sanamuodon muuttuviin tosiasiallisiin olosuhteisiin ja siten mahdollistaa sen tavoitteen toteuttamisen, jota nämä säännökset palvelevat.[16] Kahdesta syystä en kuitenkaan katso, että tällainen toimenpide oli tarpeen saati mahdollinen nyt esillä olevassa asiassa.

36. Ensinnäkään minusta direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan säännös, vaikka se perustuu vuonna 1961 allekirjoitetun yleissopimuksen määräykseen, ei ole niin vanhentunut kuin pääasian kantaja ehdottaa. Yksityisten televisiovastaanottimien yleistyminen muutti tietenkin television katsomisen käytäntöä. Yleisölle tarkoitetut televisio-ohjelmien esitykset eivät kuitenkaan päättyneet. Yleisölle välitetään usein varsinkin lähetyksiä urheilutapahtumista erilaisilla kannattajille tarkoitetuilla alueilla, elokuvateattereissa, ulkoilmaelokuvateattereissa jne. Nämä näytökset ovat usein maksullisia, joten ne kuuluvat 8 artiklan 3 kohdan nojalla suojatun oikeuden soveltamisalaan.

37. Toiseksi oikeuden säännösten dynaaminen tulkinta on perusteltua ainoastaan, jos siinä otetaan huomioon tavoite, jonka lainsäätäjä halusi saavuttaa säätäessään nämä säännökset, ja jos se palvelee tämän tavoitteen toteuttamista muuttuneissa tosiasiallisissa olosuhteissa, ei korvaamalla se toisella tavoitteella. Tästä näkökulmasta ei olisi perusteltua katsoa, että koska Rooman yleissopimuksen allekirjoittajien tarkoitus ei ollut sulkea yleisradio-organisaatioiden yksinoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle vastaanottimia hotellihuoneissa, koska näitä vastaanottimia ei pääsääntöisesti niissä ollut, tätä yleissopimusta on nykyisin tulkittava siten, että hotellihuoneissa olevat vastaanottimet kuuluvat kyseisen oikeuden soveltamisalaan.

38. Päinvastoin, yleissopimuksen allekirjoittajat eivät ottaneet huomioon hotellihuoneissa olevia vastaanottimia, mutta heidän tarkoituksensa oli sulkea yksinoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle tapaukset, joissa ohjelmia välitetään yleisölle ravitsemusliikkeiden kaltaisissa paikoissa ja joissa kyseisten ohjelmien välittämisestä ei peritä erityisiä maksuja. Hotellihuoneiden tilannehan on samanlainen kuin ravitsemusliikkeiden tilanne.[17] Dynaaminen tulkinta edellyttääkin siten, että myös hotellihuoneet suljettaisiin yksinoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle yleissopimuksen allekirjoittajien tavoitteen mukaisesti.

39. Tämän johdosta en katso, että Rooman yleissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tapahtunut tosiseikkojen muutos perustelisi täysin tämän yleissopimuksen allekirjoittajien tavoitteista ja tahdosta poikkeavan direktiivin 2006/115 tulkinnan.

Pääasian kantajan muut väitteet

40. Pääasian kantaja esittää vielä käsiteltävässä asiassa tekemissään huomautuksissa talouteen perustuvan väitteen. Tämän väitteen mukaan hotelleja ylläpitävät toimijat saavat taloudellista hyötyä, koska ne tarjoavat huoneissa saataville televisio-ohjelmia (television saatavuus nostaa hotellin luokitusta ja siten yöpymisen hintaa), mikä ei olisi mahdollista ilman lähetystoiminnan harjoittajien tarjoamia palveluja. Kyseiset lähetystoiminnan harjoittajat eivät ole kuitenkaan asianmukaisessa laajuudessa osallisina näihin hyötyihin.

16 — Ks. ratkaisuehdotukseni Vereniging Openbare Bibliotheken (C-174/15, EU:C:2016:459).

17 — Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 30 kohta.

41. Tämän väitteen osalta on ensin todettava, että ellei olisi olemassa televisiotoiminnan harjoittajien tarjoamia palveluja, ei tosiasiassa olisi myöskään näiden palvelujen tarjontaa saati kysyntää myöskään hotellihuoneissa. Tämä toteamus on siis itsestäänselvyys ja koskee samassa määrin kaikkia hotellissa tarjottavia palveluja.

42. Mitä tulee kysymykseen osallisuudesta taloudellisiin hyötyihin, on muistettava, että valtaosa televisio-ohjelmista on niin sanotusti vapaasti vastaanotettavia, toisin sanoen lähetystoiminnan harjoittaja ei peri mitään maksua televisio-ohjelman vastaanottamisesta. Lähetystoiminnan harjoittaja saa sen sijaan toimeentulonsa mainoksista ja muista kaupallisista lähetyksistä (tai julkisen lähetystoiminnan harjoittaja erilaisista tuista), joiden hinta (ts. radio- ja televisiolähetysajan hinta, jonka lähetystoiminnan harjoittaja perii mainostajalta) riippuu muun muassa toivotusta katsojien lukumäärästä. Koska lähetystoiminnan harjoittajan ohjelma voidaan vastaanottaa myös hotellihuoneissa, katsojien potentiaalisen lukumäärän kasvu vaikuttaa siis myönteisesti lähetystoiminnan harjoittajan tuloihin, vaikka tämä vaikutus ei käytännössä olisikaan suuri. Siten ei voida katsoa, että lähetystoiminnan harjoittajat eivät ole missään määrin osallisina taloudellisiin hyötyihin, jotka perustuvat televisio-ohjelmien saatavuuteen hotellihuoneissa.[18]

43. Lopuksi, mitä tulee pääasian kantajan erittäin voimakkaasti korostamaan vaikutukseen, joka television saatavuudella hotellihuoneissa on hotellin luokitukseen, on todettava, että nykyisin tämä palvelu on tosiasiassa niin yleinen, että ainoastaan alimman luokituksen hotelleissa sitä ei tarjota. Toisin sanoen mahdollisuus välittää televisio-ohjelmia hotellihuoneissa on käytännössä välttämätön edellytys harjoittaa hotellitoimintaa keski- tai korkeammalla tasolla.

44. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohta antaa sen sijaan yleisradio-organisaatioille paitsi oikeuden esimerkiksi sellaiseen korvaukseen kuin tämän direktiivin 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, myös yksinoikeuden kieltää tai sallia ohjelmiensa yleisölle välittäminen. Tämä tarkoittaa, että yleisradio-organisaatioilla on oikeus vastustaa sitä, että määrätty toimija välittää niiden ohjelmia yleisölle. Jos tämän oikeuden katsotaan käsittävän myös ohjelmien välittämisen hotellihuoneissa, se vastaisi lähetystoiminnan harjoittajille annettavaa mahdollisuutta päättää siitä, voiko joku tarjota hotellipalveluita vaiko ei. Sikäli kuin siis Rooman yleissopimuksen allekirjoittajien tavoite oli tosiasiassa antaa lähetystoiminnan harjoittajille mahdollisuus kieltää ohjelmiensa yleisölle tarkoitettujen, maksullisten esitysten järjestäminen, niin heidän tavoitteensa ei varmasti ollut antaa niille oikeutta päättää muiden toimijoiden mahdollisuudesta harjoittaa muita toiminnan muotoja, joiden puitteissa televisio-ohjelmien välittäminen on luonteeltaan ainoastaan sivutoimintaa.[19] Pääasian kantajan ehdottama kyseisen säännöksen tulkinta olisi siis selkeästi ristiriidassa Rooman yleissopimuksen tavoitteiden kanssa eli myös unionin lainsäätäjän tahdon kanssa.

45. Lopuksi pääasian kantaja esittää väitteen, jonka mukaan yleisradio-organisaatioiden oikeus päättää ohjelmiensa yleisölle välittämisestä pitäisi olla samalla tavalla suojattu kuin muut tekijänoikeudella suojatut kohteet ovat yleisölle välittämisen osalta direktiivin 2001/29 3 artiklan perusteella. Mielestäni tämä väite ei ole perusteltu.

46. Vastoin pääasian kantajan väitettä ei nimittäin ole mitään epäjohdonmukaisuutta siinä, että tähän samaan hyödyntämismuotoon sovelletaan eri säännöksiä riippuen siitä, koskeeko se yleisradio-organisaatioiden ohjelmia vaiko muita tekijänoikeudella suojattuja kohteita. Tämä ero johtuu itsessään näitä eri kohteita koskevista säännöksistä. Kuten muut tämän oikeudenkäynnin osapuolet perustellusti totesivat, toisin kuin teokset, joita koskee rajoittamaton tekijänoikeuden suoja, lähioikeuksien kohteena yleisradio-organisaatioiden ohjelmat kuuluvat – yleisölle välittämisen osalta –

18 — Toisin on maksullista lähetystoimintaa harjoittavien tapauksessa, jotka voivat kuitenkin päättää kenen kanssa ja millaisin ehdoin ne tekevät sopimuksia ohjelmiensa välittämisestä. Ne voivat siis olla välittämättä ohjelmia hotelleille tai välittää niitä itseänsä tyydyttävään hintaan.

19 — Tietenkin silloin kun pääasian tavoin lähetystoiminnan harjoittajien oikeuksia panee täytäntöön yhteisvalvontajärjestö, on yleensä kyse ohjelmien yleisölle välittämiseen perustuvan palkkion saamisesta. Tämä ei muuta sitä tosiseikkaa, että muodollisesti lähetystoiminnan harjoittajat voivat kieltää tällaisen välittämisen. Tätä vartenhan kyseinen säännös säädettiin (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 24 kohta ja alaviitteessä 15 mainittu kirjallisuus).

ainoastaan suojan piiriin, joka on rajoitettu välittämiseen paikoissa, joihin yleisöllä on pääsy maksua vastaan. Mikään ei siis viittaa tarpeeseen yhtenäistää yleisradio-organisaatioiden oikeuksien suojan tasoa niiden ohjelmien yleisölle välittämisen osalta muiden tekijänoikeudella suojattujen kohteiden suojan tason kanssa.

47. Direktiivin 2006/115 8 artiklan 3 kohdan tarkastelu on näin ollen kiteytettävä siten, että kyseisen säännöksen syntyhistoria ja tarkoitus eivätkä mitkään muut syyt puolla sellaista käsitteen ”paikka, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan” tulkintaa, jonka soveltamisalaan kuuluisivat hotellihuoneet.

Ratkaisuehdotus

48. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Handelsgericht Wienin (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta) esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/115/EY 8 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että vastaanottimien sijoittaminen hotellihuoneisiin ja televisio- tai radiosignaalin välittäminen niiden avulla ei ole yleisradio-organisaatioiden ohjelmien välittämistä yleisölle tässä säännöksessä tarkoitetussa paikassa, johon yleisöllä on pääsy maksua vastaan.